

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedy Mgr. Lubora Veselého a soudkyň JUDr. Markéty Čermínové a Mgr. Lucie Králové ve věci žalobce: **Lesy České republiky, s.p.**, IČ 42196451, se sídlem Hradec Králové, Přemyslova 1106, proti žalovaným: **1) ČEZ, a.s.**, IČ 45274649, se sídlem Praha 4, Duhová 2/1444, **2) Elektrárna Chvaletice a.s.**, IČ 28786009, se sídlem Chvaletice, K Elektrárně 227, zast. JUDr. Petrem Voříškem, Ph.D., LL.M., advokátem se sídlem Praha 7, Přístavní 321/14, **3) Elektrárna Počeradý, a.s.**, IČ 24288110, se sídlem Praha 4, Duhová 1444/2, **4) Elektrárna Dětmarovice, a.s.**, IČ 29452279, se sídlem Dětmarovice 1202, o **16.477.896,- Kč s příslušenstvím**, k odvolání žalovaných proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 16. října 2013, č.j. 41 C 295/2008 – 525,

takto:

- I.** Rozsudek soudu I. stupně se ve vyhovujících výrocích a ve výrocích o nákladech řízení **potvrzuje**.
- II.** Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

Odůvodnění

Uvedeným rozsudkem soud I. stupně uložil žalovanému ad 1) povinnost zaplatit žalobci 10.947.458,55 Kč se specifikovaným úrokem z prodlení, žalovanému ad 2) 397.273,- Kč se specifikovaným úrokem z prodlení, žalovanému ad 3) 2.561.129,05 Kč se specifikovaným úrokem z prodlení, žalovanému ad 4) 100.351,- Kč se specifikovaným úrokem z prodlení,

zamítl žalobu ve vztahu k žalovanému ad 1) co do částky 1.931.904,45 Kč se specifikovaným úrokem z prodlení, ve vztahu k žalovanému ad 2) co do částky 70.107,- Kč se specifikovaným úrokem z prodlení, ve vztahu k žalovanému ad 3) co do částky 451.963,95 Kč se specifikovaným úrokem z prodlení, ve vztahu k žalovanému ad 4) co do částky 17.709 Kč se specifikovaným úrokem z prodlení a zavázal žalované k náhradě nákladů řízení žalobci - žalovaného ad 1) ve výši 370.103,- Kč, žalovaného ad 2) ve výši 14.235,- Kč, žalovaného ad 3) ve výši 85.408,- Kč a žalovaného ad 4) ve výši 4.745,- Kč.

Vycházel ze zjištění, že v rozhodném období roku 2002 byly ve vlastnictví České republiky s výkonem práva hospodaření žalobce lesní pozemky určené k plnění funkcí lesa v lesních správách přesně specifikovaných v odůvodnění napadeného rozsudku, žalobce vykázal za rok 2002 škody na lesních porostech způsobené imisemi - škodu z předčasného smýcení lesního porostu ve výši 1.515.981,- Kč, škodu ze snížení přírůstu lesního porostu ve výši 33.126.513 Kč, škodu ze snížení produkce lesního porostu ve výši 37.545.542,- Kč, škodu ze snížení kvality lesního porostu ve výši 4.905.094,- Kč, škodu z mimořádných opatření týkající se konkrétních lesních správ ve výši 5.702.188,- Kč a dále do výpočtu výše škody zahrnul náklady nutné ke zjištění výše škody (monitoring, bio monitoring, znalecké posudky atd.) ve výši 2.674.536,- Kč, které rozdělil mezi všechny lesní správy v poměru odpovídajícím podílu každé lesní správy na celkové výši ostatních škod. V říjnu 2004 žalobce vyzval prvního žalovaného k náhradě škody způsobené imisemi na lesních porostech za rok 2002 v celkové výši 16.477.896,- Kč. V průběhu řízení žalovaný ad 1) postupně vložil části svého podniku do základního kapitálu žalovaných ad 2), ad 3) a ad 4). Z posudku znalce v oboru čistota ovzduší, výpočty rozptylu emisí, škody způsobené imisemi na lesních porostech RNDr. Hadaše ze dne 17. 9. 2004 vzal soud I. stupně za prokázané, že RNDr. Hadaš odvodil dílčí podíly emisních zdrojů v návaznosti na výpočet výše újmy na lesích provedený žalobcem, stanovil příčiny vzniku imisních škod na lesních porostech přímým a nepřímým působením emisí SO₂ a NO_x přes depozice síry, dusíku a vodíkových iontů a dospěl k závěru, že téměř ve všech přírodních lesních oblastech ČR je podkorunová kyselá depozice H⁺ převažujícím příčinným faktorem, který vyvolává chřadnutí a poškozování lesů. Následně RNDr. Hadaš stanovil dílčí podíl na celkové škodě způsobené provozováním emisních zdrojů na základě procentického vyjádření dílčího podílu emisního zdroje v kyselé depozici H⁺ vyhodnocené s pomocí Gaussova rozptylového modelu v síti 488 referenčních bodů, celková kyselá depozice H⁺ je odvozena modelovým výpočtem na základě chemické konverze suché a mokré depozice síry a dusíku na vodíkové ionty ze všech emisních zdrojů. Ve výpočtu depozic jsou zahrnuty příspěvky velkých stacionárních zdrojů znečišťování v ČR (REZZO 1), středních a malých zdrojů znečištění (REZZO 2, 3), mobilních zdrojů (REZZO 4) a zdrojů zahraničních emitentů, podíl na celkové potenciální kyselé depozici za rok 2002 vyvolané vstupem síry a dusíku byl převeden na korunové hodnoty. Imisní škoda je ve výstupech počítačových programů, které jsou nedílnou součástí posudku, rozdělena do kategorií škod podle vyhlášky č. 55/99 Sb., dle rozptylové studie RNDr. Hadaše jsou podíly jednotlivých emisních zdrojů na celkové výši škody stanovené žalobcem takové, jak je přesně specifikováno v tabulce na straně 7 napadeného rozsudku. Dále vzal soud I. stupně za prokázano, že žalobce vynaložil na mimořádná opatření ve smyslu § 14 vyhl. č. 55/99 Sb. částky přesně specifikované na stranách 7 až 9 napadeného rozsudku. Ze znaleckého posudku Výzkumného ústavu lesního hospodářství a myslivosti, v.v.i. (dále též jen „Výzkumný ústav“) vzal soud I. stupně za prokázano, že žalobce eviduje škody na lesích podle příčiny jejich vzniku, jednotlivé příčiny jsou evidovány odděleně od ostatních, evidenci škod provádějí pracovníci žalobce na jednotlivých lesních správách průběžně během celého roku, dále probíhá roční sumarizace zjištěného stavu, s pomoci k tomu určeného softwaru žalobce poté vypočte škodu podle vyhl. č. 55/99 Sb. Výzkumný ústav ověřil soulad použitých údajů s prvotní evidencí na namátkově

vybraných lesních správách (Ledeč nad Sázavou, Nymburk). Ke stanovení podílu určitého subjektu na celkové imisní škodě se běžně používá tzv. rozptylová studie, tyto studie RNDr. Hadaše pracují s modelovými výpočty, jež vycházejí z objemu emisí SO₂ a NO_x v daném roce vypouštěných do ovzduší v přepočtu na tzv. kyselou depozici H⁺, skutečnou i potenciální, a její rozptyl na základě zjištěných meteorologických podmínek. Negativní účinky kyselé depozice byly opakovaně prokázány, matematické modelování pracuje se zjednodušením, teoreticky je lze dále zpřesnit, z praktického hlediska by to však pro časovou i finanční náročnost snižovalo až znemožnilo využitelnost těchto postupů v praxi. Výzkumnému ústavu není známá existence přesnějšího modelového výpočtu, který by byl pro potřeby stanovení výše podílu emitenta na celkové škodě využitelný. Výsledkem zástupce Výzkumného ústavu Ing. N. byly závěry znaleckého posudku stvrzeny a vysvětleny, vliv na lesní porosty mohou mít i jiné imise než SO₂ a NO_x, tyto jsou však imisemi nejhlavnějšími. Příčiny poškození lesních porostů lze na místě rozeznat a odlišit, hodnocení provádějí pracovníci s lesnickým vzděláním, ze způsobů zaevidování nákladů na mimořádná opatření lze zjistit, zda souvisí s imisemi. I v dnešní době je stav půdy ovlivněn účinky zátěže SO₂ a NO_x z osmdesátých a devadesátých let minulého století, kdy byly jejich emise řádově vyšší, projevuje se to tak, že v dnešní době stačí menší množství znečišťujících látek k tomu, aby se stav porostů dále zhoršil. Dále vzal soud I. stupně za prokázáno, že zvýšené koncentrace troposférického ozónu mohou být příčinou řady negativních projevů na vegetaci, metoda používaná RNDr. Hadašem byla v odborných kruzích kritizována z důvodu její nízké přesnosti a vysoké nejistoty stanovení z důvodu použitých zjednodušení a proto, že exhalační škody jsou škodami kumulovanými, proto je prakticky nemožné je objektivně vyhodnotit za použití emisních a dalších údajů vztažených pouze k roku, za něž je škoda uplatňována. Při stanovení výše podílu jednotlivých emitentů na imisní škodě je navrhováno vynechat rozptylové modelování a podstatně zvýšit úroveň vstupních dat. Nové přístupy k náhradám škody na lesních porostech jsou však teprve hledány a nelze je zatím použít. Soud I. stupně dále poukázal na řízení vedené u Obvodního soudu pro Prahu 1 pod sp.zn. 27 C 6/2009, kde bylo rozhodováno o náhradě škody na lesních porostech za rok 1998, škoda byla vyčíslena s pomocí rozptylové studie a znaleckého posudku RNDr. Hadaše, v řízení byl rovněž vypracován znalecký posudek znalcem Ing. Alexandrem, odvolací soud vycházel při rozhodování ze závěrů znaleckého posudku znalce Ing. Alexandra a uzavřel, že výše škody činila 86,6 % ze škody vyčíslené podle rozptylové studie a posudku RNDr. Hadaše. Na základě těchto skutkových zjištění soud I. stupně uzavřel, že v řízení byla dostatečně prokázána celková výše škody na lesních porostech určená žalobcem sloužící jako podklad pro zpracování posudku a rozptylové studie RNDr. Hadaše, stanovení podílu jednotlivých znečišťovatelů na celkové škodě metodou rozptylové studie je jediným v současnosti existujícím řešením, byť je zřejmé, že tento výpočet je zjednodušující, závisí na přesnosti a kvalitě vstupních dat, pracuje s určitou mírou nejistoty a v řadách odborné veřejnosti je vystaven řadě kritických názorů. V souvislosti s tím se zabýval otázkou, zda není na místě zpracování dalšího znaleckého posudku, a konstatoval, že tento další posudek by musel spočívat ve zpracování nového modelového výpočtu, jehož přesnost by opět byla limitována současnou úrovní vědeckých poznatků i technickými možnostmi, a tedy by za cenu neúměrných časových i finančních nákladů bylo dosaženo pouze dalšího zjednodušujícího a ne zcela přesného výsledku s možností rozdílného odborného náhledu na dílčí otázky. Z tohoto důvodu soud I. stupně vypracování dalšího znaleckého posudku nezadal, když současně dospěl k závěru, že provedené důkazy mohou být podkladem pro úvahu soudu o výši škody podle § 136 o. s. ř.. Tuto úvahu opřel především o výsledky rozptylové studie RNDr. Hadaše, zároveň zohlednil možnou odchylku matematického modelu od skutečnosti, komplexitu a množství vstupních údajů i to, že v případě odlišného odborného přístupu ke zpracování rozptylové studie v uvedeném řízení u Obvodního soudu pro Prahu 1 činil poměr výsledných hodnot 100:86,6, a konstatoval, že není důvod k tomu, aby tato možná odchylka modelu od

skutečnosti šla k tíži žalovaných, a proto za odpovídající vyváženému zhodnocení všech skutečností považoval určení škody ve výši 85 % z částek stanovených podle posudku a rozptylové studie RNDr. Hadaše.

Po právní stránce soud I. stupně poukázal na ustanovení § 420a odst. 1, 2, 3 zák. č. 40/64 Sb. ve znění účinném do 31. 12. 2013 (dále jen obč. zák.) a konstatoval, že žalovaný ad 1) vyvíjel v roce 2002 prostřednictvím svých organizačních složek provozní činnost, při níž vypouštěl do ovzduší emise SO₂ a NO_x, jež negativně působí na lesní porosty a způsobují na nich imisní škody, množství vypouštěných emisí pro jednotlivé zdroje je uvedeno v žalobě a vychází z něho zpracovaná rozptylová studie RNDr. Hadaše, žalovaní jej ani nezpochybňovali. Žalovaný ad 1) tedy byl v rozhodném období provozovatelem v žalobě uvedených emisních zdrojů, pasivní věcná legitimace žalovaných ad 2), 3) a 4) vyplývá z toho, že v důsledku vkladu částí podniku obsahujících některý z emisních zdrojů žalovaným ad 1) do jejich základního kapitálu na ně podle § 59 odst. 5 obch. zák. ve spojení s § 476 a 477 obch. zák. přešla veškerá práva závazky náležející k předmětné části podniku, tedy i závazky z odpovědnosti za škodu způsobenou daným emisním zdrojem. Zdůraznil, že předpokladem odpovědnosti podle § 420a obč. zák. není porušení právní povinnosti, a je proto nerozhodné, zda provozní činnost je vyvíjena v souladu či v rozporu s předpisy či normami, které jsou pro tuto činnost předepsány, v daném případě včetně veřejnoprávních předpisů stanovících emisní limity jednotlivých znečišťujících látek. Dále uvedl, že vyhláška č. 55/99 Sb. byla vydána na základě zákonného zmocnění (§ 21 odst. 4 zák. č. 289/95 Sb. - dále jen lesní zákon), toto ustanovení není ustanovením vylučujícím aplikaci § 420a obč. zák., jedná se pouze o ustanovení, které obecnou úpravu odpovědnosti za škodu doplňuje o stanovení způsobu určení výše škody v případě škody na lesích. Poté se zabýval otázkou vzniku a výše škody způsobené na lesních porostech emisemi SO₂ a NO_x a otázkou příčinné souvislosti mezi touto škodou a provozní činností žalovaných, zde poukázal na judikaturu Nejvyššího soudu, dle níž metoda použitá znalcem RNDr. Hadašem opírající se o rozptylovou studii a tzv. Gaussův matematický model výpočtu škody je standardním řešením odpovídajícím tomu, že k poškozování lesních porostů imisemi dochází již řadu let dlouhodobou činností velkého počtu zdrojů exhalací a že rozptylování škodlivin do lesních porostů ovlivňuje celá řada faktorů, které se promítají do intenzity a rozložení výsledného působení škodlivin. Neexistuje-li prozatím metoda, pomocí níž by bylo možno zcela přesně určit výši škody na lesních porostech na jednotlivých územích ve vztahu k jednotlivým zdrojům znečištění, je výpočet opírající se o rozptylovou studii a Gaussův matematický model plně dostačujícím podkladem pro závěr o výši škody podle § 136 o. s. ř. Za událost, z níž škoda opakovaným poškozováním lesních porostů exhalacemi vznikla, nelze považovat každodenní působení exhalací na lesní porosty, nýbrž výsledek tohoto působení, který se v určitém časovém úseku projevil, proto se rozsah škod určuje za období jednoho kalendářního roku. Z těchto hledisek soud I. stupně uzavřel, že bylo prokázáno, že žalobci vznikla v roce 2002 škoda na lesních porostech v příčinné souvislosti s vypouštěním emisí, tato škoda byla odlišena od škod způsobených jinými faktory, její výše byla určena v souladu s vyhláškou č. 55/99 Sb., část z této celkové škody vznikla v příčinné souvislosti právě s provozem emisních zdrojů uvedených v žalobě, a tedy žalovaní za ni odpovídají podle § 420a obč. zák. Protože přesnou výši této škody lze určit jen s nepoměrnými obtížemi, určil ji ve smyslu § 136 o. s. ř. ve výši 85 % žalobcem nárokováne částky a současně neshledal, že by uplatnění práva na náhradu škody způsobené provozní činností žalovaných bylo v rozporu s dobrými mravy jen proto, že žalobce využívá produkty této provozní činnosti. Veden těmito závěry soud I. stupně žalobě vyhověl ve vztahu k jednotlivým žalovaným dle příslušných podílů v rozsahu 85 %, ve zbytku žalobu zamítl a o nákladech řízení rozhodl podle § 142 odst. 2 o. s. ř.

Rozsudek napadli odvoláními žalovaní.

Žalovaný ad 1) vytýkal soudu I. stupně, že přehlížel a ignoroval podávané návrhy a listinné důkazy, které zpochybňují správnost rozpočítání škody RNDr. Hadašem na jednotlivé emitenty, sám RNDr. Hadaš celkovou škodu vyčíslenou žalobcem nijak nekontroluje a taktéž v poškozeném lese nečiní žádná svá zjištění, žalobce nepředložil k výši skutečné škody jiný důkaz, než své interní výpočty, čísla žalobce nic neříkají o tom, kdo škodu způsobil a odkud imisní škoda přišla do dané konkrétní lokality, ani to, jak k vyčíslení dospěl. Soudem ustanovený znalec (Výzkumný ústav) nehodnotil výpočet podílu ani to, co vlastně vyčíslená škoda vyjadřuje a jaký je její vztah k realitě, a zejména skutečnost, že žalobce jako podklad předal celkovou škodu způsobenou všemi znečišťujícími látkami, ačkoli žalovaný ad 1) zaslal soudu otázky pro znalce ještě před jeho ustanovením, tyto otázky byly ignorovány. Napadený rozsudek se nevyjadřuje k připomínkám k tomu, že škoda není reálnou škodou, ale škodou plánovanou - vyhláškovou, autor výpočtu podílu na škodě neuvažoval např. s přírodními emisemi oxidů dusíku a síry, s emisemi oxidu siřičitého z dopravy, troposférického ozónu a jiných. Poukázal na skutečnost, že v napadeném rozsudku jsou chybně označeny zdroje žalovaných, a vznesl obsáhlé výhrady k posudku RNDr. Hadaše. Dílčí podíly emisních zdrojů nejsou v tomto posudku uvedeny, a posudek tak nemůže tyto podíly prokazovat, soud však rezignoval na požadavek kompletních postupů a pouze uvedl, že RNDr. Hadašovi věří. Lesy jsou poškozovány imisemi, a udávat, že zdroje žalovaných vypustily emise SO₂ a Nox, a tedy se podílejí na poškození lesů žalobce, je nepravdivé tvrzení. Pokud RNDr. Hadaš neměl k dispozici kvalitní a ověřená data nejen o zdrojích, ale i o vertikálních a horizontálních pohybech atmosféry v čase a o srážkách v čase a prostoru, musel nutně použít náhradní postup, kdy aktuální srážky v čase a prostoru nahradil ročními průměrnými srážkami bez přesného prostorového vymezení, místo detailní návštěvy a ověření dat na jednotlivých zdrojích převzal údaje z databáze REZZO, neobjel každý rok stovky zahraničních zdrojů, aby si konkrétně emisní data ověřil, ale převzal data z populárního časopisu. Zdůraznil, že nikdy netvrdil, že obecně neplatí, že se žalovaní na znečištění ovzduší podílí, ale spojovat zdroje žalovaného ad 1) s až stovky kilometrů vzdáleným poškozením konkrétního lesa s přesností stanovení 10 % považuje za šikanu, stát pro emitenty stanovil limity a tyto limity žalovaný ad 1) hluboko pod normu plnil, skutečná škoda nebyla ničím doložena a rozpočet podílu na jednotlivé emitenty RNDr. Hadašem má míru nejistoty přesahující 100 %. Skutečnost, že škodu lze metodicky spočítat, ještě není důkazem, že skutečná škoda opravdu vznikla. Výzkumný ústav se striktně držel otázky a nehodnotil problematiku v celé šíři problému, nevedl, že se jedná o úřední vyhláškový plánovaný postup a že tato škoda vzniká jen na papíře a její souvislost s reálnou škodou způsobenou emisemi oxidů dusíku a síry není doložena jinak, než opět papírovými evidenčními zápisy na lesních správách. Ing. N. z Výzkumného ústavu se přiklonil k tomu, že zjištěná tabulková průměrná úřední plánovaná škoda je naprosto totožná se škodou reálnou vzniklou ve 488 referenčních bodech a že se lesní porosty na všech plochách chovaly podle plánu a že vztažení na cílovou skladbu dřevin je správné a odpovídá realitě. Poukázal na neobjektivitu znaleckého posudku Výzkumného ústavu, který ani jednou nezmínil určitý kladný přínos imisí ani negativní hospodaření žalobce v tom smyslu, že odváží z lesa organickou hmotu a tím přispívá k ochuzování ekosystémů o bazické prvky, které je nutno dodávat například leteckou aplikací uhličitánu hořečnatého. Aby bylo možno správně stanovit mokrou depozici žalovaného ad 1), musely by být k dispozici časově proměnné srážky, aby se modelově správně přiřadilo znečištění v místě poškození v čase a srážky v čase, takový postup však RNDr. Hadaš nepoužil. Pro spravedlivý proces by bylo nutné, aby žalobce doložil jako podklad žaloby znalecký posudek, který by disponoval větrnými růžicemi od ČHMÚ, uvedl všechna vstupní data, poskytl pro kontrolu veškerý použitý software, který by měl provedenou validaci a stanovenou nejistotu každého modelu, aby celý výsledný postup byl

přezkoumatelný. Z těchto důvodů navrhl, aby nejisté výpočty podílů žalovaných soud odmítl a vrátil znaleckou práci k přepracování a uvedení do souladu se současnými vědeckými poznatky v oboru. Nesouhlasil ani se závěrem, že by v současné době neexistoval jiný přesnější a prakticky použitelný způsob stanovení výše škody či výpočet podílu na stanovené škodě. Dále uvedl, že škoda na lesích byla způsobena neodvratitelnou událostí nemající původ v provozu nebo vlastním jednáním poškozeného, a znovu zdůraznil, že žalobce stanovil škodu podle vyhlášky na základě svých lesních hospodářských plánů, které se stanovují na 10 let, a tabulek v přílohách použitých předpisů s využitím softwaru, tedy pouze vyplnil kolonky a stanovil úřední plánovanou škodu. Závěrem namítl, že znalecký posudek Výzkumného ústavu i posudek RNDr. Hadaše jsou v přímém rozporu s nálezem Ústavního soudu sp.zn. I. ÚS 49/06, a navrhl, aby odvolací soud napadený rozsudek zrušil a vrátil věc soudu I. stupně k dalšímu řízení.

Žalovaní ad 3) a ad 4) v podaných odvoláních zcela převzali odvolací argumentaci žalovaného ad 1) a jeho odvolací návrh, v doslovně shodném textu pouze zaměnili údaje identifikující jednotlivé žalované.

Žalovaný ad 2) vytýkal soudu I. stupně, že se žádným způsobem nevypořádal s celou řadou důkazů předložených žalovanými, které příčinnou souvislost mezi provozem žalovaných buď zcela vyvrací nebo výrazně zpochybňují, vzal v úvahu pouze důkazy svědčící ve prospěch žalobce, aniž by se jakkoli vypořádal s důkazy opačnými. Tento postup označil za rozporný s § 132 o. s. ř. a s judikaturou Nejvyššího soudu. Zdůraznil, že otázka příčinné souvislosti je pro posouzení žalobního nároku zcela klíčová, posudek RNDr. Hadaše sice uvádí více příčin poškození lesních porostů, jiné faktory než SO₂ a NO_x z produkce žalovaných však nijak nezohledňuje. Z jiných listinných důkazů přitom vyplývá, že mezi hlavními příčinami imisních škod je zmiňován ozón, který je dokonce považován za dominantní příčinu škody na lesních porostech, což je konstatováno rovněž v návrhu nového systému kompenzace imisních škod, přičemž tento návrh neměl být jakýmsi právně závazným předpisem, bylo jím však argumentováno za účelem vyvrácení závěrů RNDr. Hadaše. Možnost zjištění příčinné souvislosti u zdrojů zpochybňují rovněž odborné závěry orgánů Evropské unie. Znalecký posudek Výzkumného ústavu není způsobilý zodpovědět klíčové otázky pro dané řízení, zejména otázky týkající se příčinné souvislosti mezi provozní činností žalovaných a škodou. Z výslechu zástupce Výzkumného ústavu pak vyplynuly i okolnosti svědčící ve prospěch žalovaných, např. skutečnost, že opticky se nedá v terénu příčina škody zjistit. Zdůraznil, že v procesní situaci, kdy proti sobě stálo několik znaleckých posudků, bylo vhodné vypracovat znalecký posudek revizní, pokud však vypracován nebyl, měla být za daného stavu žaloba zamítnuta. Pokud jde o judikaturu Nejvyššího soudu, ta se sice vztahuje k náhradám škod způsobených provozní činností znečišťovatelů ovzduší, nikdy však nelze judikaturu paušálně vztahovat ke všem obdobným případům za jakýchkoli okolností, Nejvyšší soud se navíc v citovaných rozhodnutích ani otázkou konkrétní příčinné souvislosti mezi provozní činností a škodou nezabýval, soudní praxe pak nemůže nové vědecké poznatky pomíjet pouze jednoduchým odkazem na ustálenou judikaturu Nejvyššího soudu. K možné aplikaci § 136 o. s. ř. uvedl, že ta se týká výlučně určení výše škody a nikoli toho, zda škoda vůbec vznikla, taktéž nelze odhadovat na základě pravděpodobnosti příčinnou souvislost, která musí být v soudním řízení spolehlivě prokázána. Žalobce v řízení prokázal vznik škody pouze údaji pocházejícími výlučně od něho samotného a nijak neprokázal jejich správnost, neprokázal poškozené plochy a specifikaci poškození stromů, průzkum půd, změny v čase a podobně. Soud I. stupně pak vzal za prokázané sčítání škod pracovníky žalobce, kteří však v terénu nejsou schopni odlišit příčinu škody na tom či onom lesním porostu, tyto neověřené vstupní údaje pak žalobce přepočítal podle vyhlášky č. 55/99 Sb., jejíž aplikace však v daném případě

není správná. Ustanovení § 420 obč. zák. žádné zákonné zmocnění pro výpočet škody neobsahuje, zmocnění v § 21 odst. 4 lesního zákona se pak nevztahuje k § 420a obč. zák., neboť hovoří o preventivní odpovědnosti, přičemž žalovaný ad 2) prokazatelně všechna preventivní opatření dodržuje. Aplikace uvedené vyhlášky na škodu způsobenou provozní činností je tedy neudržitelná a evidentně protiústavní. Závěrem namítl, že se soud I. stupně dostatečně nezabýval ani důkazy prokazujícími škodu vzniklou žalobci v důsledku mimořádných opatření, a navrhl, aby odvolací soud napadený rozsudek změnil a žalobu zamítl, eventuálně, aby jej zrušil a vrátil věc soudu I. stupně k dalšímu řízení.

Žalobce ve vyjádření poukázal na skutečnost, že odvolání žalovaných ad 3) a ad 4) směřují proti výročkům, které se týkají žalovaného ad 1), a dále uvedl, že rozsudek soudu I. stupně vychází z řádně posouzených tvrzení účastníků a provedených důkazů, žalovaní nevznášejí žádné nové námitky, s nimiž by se soud I. stupně nevypořádal. Soud I. stupně vysvětlil, z jakých důvodů nepřistoupil k vypracování dalšího znaleckého posudku, provedené důkazy mohou být podkladem pro úvahu o výši škody podle § 136 o. s. ř., při které soud I. stupně vycházel z výsledků rozptylové studie RNDr. Hadaše a zohlednil i možnou odchylku matematického modelu od skutečnosti. Soud I. stupně se rovněž řádně vypořádal s otázkou prokázání vzniku a výše škody a rovněž s otázkou příčinné souvislosti v souladu s konstantní judikaturou Nejvyššího soudu. Právní posouzení věci soudem I. stupně je správné s poukazem na ustanovení § 420a obč. zák. a vyhlášku č. 55/99 Sb. K námitkám žalovaných uvedl, že opomíjí skutečnost, že žalobce předložil v průběhu sporu CD nosič s podrobnými výpočty jednotlivých druhů imisních škod a s uvedením konkrétních vstupních dat, která sloužila k určení a vyčíslení škody, tato data byla kontrolována zástupcem Výzkumného ústavu ve vztahu k dvěma namátkově vybraným lesním správám, přičemž byla shledána za souladná s primárními údaji shromážděnými pracovníky lesních správ. RNDr. Hadaš vycházel z oficiálních údajů Českého hydrometeorologického ústavu, rozhodně se nejedná o data, jejichž původcem by byl výhradně žalobce. Tzv. Bílá kniha stejně jako návrh nového systému kompenzace imisních škod vlastníkům lesa nejsou závaznými dokumenty, je třeba je chápat pouze jako jeden z mnoha názorů na odpovědnost znečišťovatelů životního prostředí. Závěrem poukázal na skutečnost, že Ústavní soud se předmětnou problematikou již několikrát zabýval a nikdy neshledal postup uplatněný žalobcem jako protiústavní, a navrhl, aby odvolací soud odvolání žalovaných ad 3) a ad 4) odmítl a ve zbývajících částech rozsudku soudu prvního stupně potvrdil, eventuálně aby napadený rozsudek potvrdil v celém rozsahu.

Žalovaní ad 3) a ad 4) následně doplnili svá odvolání tak, že odstranili chyby v psaní spočívající v nesprávném označení výroků napadeného rozsudku, proti nimž jejich odvolání mají směřovat, při jednání před odvolacím soudem pak žalovaní ad 1), 3) a 4) jednoznačně vymezili rozsah svých odvolání tak, že se odvolávají pouze proti vyhovujícím výročkům a proti výročkům o nákladech řízení vždy ve vztahu ke každému z nich.

Odvolací soud neshledal důvod pro odmítnutí odvolání žalovaných ad 3) a ad 4) jako subjektivně nepřipustných, když tato odvolání sice podle jejich označení v záhlaví směřovala proti výročkům napadeného rozsudku, které se netýkají těchto žalovaných, ale žalovaného ad 1), z celého obsahu odvolání je však zřejmé, že těmito odvoláními žalovaní ad 3) a ad 4) brojí proti tomu, že jim napadeným rozsudkem byla uložena platební povinnost. Odvolání žalovaného ad 1), ad 3) a ad 4) jsou obsahově zcela shodná, v jejich textu však žalovaní ad 3) a ad 4) změnili odpovídajícím způsobem označení žalovaných ve vztahu k jednotlivým odvolacím námitkám, skutečnost, že tuto změnu neprovedli i v záhlaví odvolání ohledně označení jednotlivých výroků napadeného rozsudku římskými číslicemi, je třeba považovat pouze za chybu v psaní, tuto chybu pak žalovaní ad 3) a ad 4) následně odstranili.

Odvolací soud tedy přezkoumal z podnětu odvolání všech žalovaných a v jejich mezích napadený rozsudek i řízení předcházející jeho vyhlášení podle § 212 a § 212a o. s. ř. a neshledal odvolání důvodnými.

Soud I. stupně správně zjistil skutkový stav věci v rozsahu potřebném pro konečné rozhodnutí, provedené důkazy hodnotil způsobem uvedeným v § 132 o. s. ř., vysvětlil, o které důkazy opřel svá skutková zjištění a jakými úvahami se při hodnocení důkazů řídil i z jakého důvodu neprovedl důkazy další, a nepochybil ani při právním posouzení věci.

Žalobce se domáhá náhrady škody, která mu měla být způsobena v roce 2002 na lesních porostech imisemi, v řízení bylo prokázáno, že v tomto období byly ve vlastnictví České republiky s výkonem práva hospodaření žalobce lesní pozemky určené k plnění funkcí lesa v lesních správách, jak je přesně specifikováno v odůvodnění napadeného rozsudku, soud I. stupně správně konstatoval, že lesní pozemky v lesní správě Milevsko nebyly předmětem tohoto řízení, což vyplývá ze skutkových tvrzení žalobce obsažených v doplnění žaloby ze dne 16. 4. 2010, kde žádný z pozemků v lesní správě Milevsko nefiguruje (srov. specifikaci na č.l. 75 až 113 spisu). Žalobce tedy ve věci je aktivně legitimován coby subjekt vykonávající právo hospodaření, což vyplývá z již konstantní judikatury Nejvyššího soudu (srov. např. rozhodnutí sp.zn. 25 Cdo 325/2002 nebo 25 Cdo 769/2006). Rovněž bylo prokázáno, že jednotlivé zdroje znečištění provozované žalovaným ad 1) vyprodukovaly podle údajů Českého hydrometeorologického ústavu v roce 2002 soudem I. stupně přesně specifikovaná množství SO₂ a NO_x, skutečnost, že tyto zdroje jsou identifikovány číselným kódem, jenž se u každého z nich liší absencí číslice „0“, neznamená, že by tyto zdroje nebyly řádně specifikovány, když o jejich existenci nemůže být žádných pochyb. Označení těchto zdrojů a vypuštění číslice „0“ z jejich kódů pak vysvětlil rovněž žalobce ve vyjádření k podaným odvoláním. Žalovaný ad 1) odpovídá za škodu způsobenou provozní činností ve smyslu § 420 obč. zák. coby provozovatel předmětných emisních zdrojů v roce 2002, pasivní legitimace žalovaných ad 2), 3) a 4) vyplývá z následně provedených vkladů částí podniku do jejich základního kapitálu, jak správně popsal soud I. stupně v odůvodnění napadeného rozsudku, proti těmto skutečnostem ostatně ani sami žalovaní ničeho nenamítají. Soud I. stupně rovněž správně zdůraznil, že předpokladem odpovědnosti za škodu podle § 420a obč. zák. není porušení právní povinnosti, tato odpovědnost je objektivní odpovědností bez ohledu na zavinění, odpovědnost provozovatele za škodu způsobenou na lesních porostech vypouštěním škodlivých látek do ovzduší pak není vyloučena ani tím, že provozovatel plní povinnosti plynoucí z předpisů o ochraně ovzduší včetně placení poplatků za znečišťování ovzduší (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu sp.zn. 25 Cdo 769/2006). V řízení rovněž bylo prokázáno, že žalobci škoda na lesních porostech v roce 2002 vznikla a že vznik této škody je v příčinné souvislosti s provozní činností žalovaného ad 1), což vyplývá z obsahu posudku RNDr. Hadaše, který je třeba v daném řízení považovat za listinný důkaz, i ze znaleckého posudku Výzkumného ústavu ve spojení s výpovědí zástupce tohoto ústavu Ing. N. před soudem I. stupně, kde je jednoznačně konstatováno, že negativní účinky imisí SO₂ a NO_x na lesní porosty byly opakovaně prokázány, tyto negativní účinky v obecné rovině nepochybně ani sami žalovaní v podaných odvoláních, a jsou respektovány již ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu, z níž lze k otázce příčinné souvislosti zdůraznit, že příčinou škody může být jen ta okolnost, bez jejíž existence by škodný následek nevznikl, přitom nemusí jít o příčinu jedinou, nýbrž stačí, jde-li o jednu z příčin, která se podílí na nepříznivém následku, o jehož odškodnění jde, a to o příčinu důležitou, podstatnou a značnou (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu sp.zn. 25 Cdo 62/2000). Žalovaným tedy sice lze přisvědčit v tom, že na poškození lesního porostu se podílejí rovněž jiné faktory, skutečnost, že důležitou, podstatnou a značnou příčinou jsou imise SO₂ a NO_x však lze považovat za jednoznačně prokázanou. Veškeré předpoklady pro odpovědnost za

škodu podle § 420a obč. zák. jsou tedy v daném případě splněny, tato škoda pak nebyla způsobena neodvratitelnou událostí nemající původ v provozu ani vlastním jednáním poškozeného, a nejsou proto splněny předpoklady pro zproštění odpovědnosti ve smyslu § 420 odst. 3 obč. zák. Namítají-li žalovaní ad 1), 3) a 4), že vypouštěné emise se šíří v prostoru směrem, který provozovatel nemůže ovlivnit stejně jako skutečnost, kde je emise deponována na zemský povrch, stačí konstatovat, že pokud by zdroje žalovaných žádné emise nevypouštěly, nemohlo by k předmětnému poškození lesních porostů dojít, pokud však tyto emise vypouštěny jsou, nemůže se provozovatel zprostit své odpovědnosti poukazem na skutečnost, že nemůže ovlivnit jejich další osud. Lze tedy konstatovat, že základ nároku žalobce je ve věci nepochybně dán, a zbývá posoudit výši tohoto nároku.

Mechanismus zjištění výše nároku soud I. stupně podrobně a správně popsal v odůvodnění napadeného rozsudku. Pokud jde o vstupní data, bylo prokázáno, že evidenci škod provádějí pracovníci žalobce s příslušnou kvalifikací na jednotlivých lesních správách průběžně během celého roku, následně probíhá roční sumarizace zjištěného stavu a žalobce vypočítá škodu podle vyhlášky č. 55/99 Sb. Soulad údajů uvedených žalobcem ve výpočtu Výzkumný ústav na dvou namátkově vybraných lesních správách porovnal s prvotní evidencí a nezjistil žádný rozpor. Jiný způsob sběru vstupních dat si lze stěží představit, když žalobce hospodaří v lesích o obrovské rozloze, a není tak myslitelné, že by RNDr. Hadaš (či jakýkoli jiný soudní znalec) sám v průběhu celého roku fyzicky procházel veškeré lesy obhospodařované žalobcem a na místě průběžně zjišťoval rozsah jejich poškození imisemi. Odvolací námitka druhého žalovaného, že stanovení příčiny škody na konkrétním porostu při jeho prohlídce není možné, není důvodná, když zástupce Výzkumného ústavu Ing. N. při výpovědi před soudem I. stupně uvedl, že příčiny poškození lesních porostů lze na místě rozeznat a odlišit, nelze pouze určit, jaký konkrétní emitent vzniklé škody způsobil. Rovněž není důvodná námitka žalovaných, že primární vstupní data nebyla soudu, a tedy ani žalovaným, k dispozici, když žalobce založil do spisu CD nosič s uvedením konkrétních vstupních dat, tato data byla namátkově kontrolována Výzkumným ústavem při zpracovávání znaleckého posudku. Postup, kdy při zjišťování výše škody je aplikována vyhláška č. 55/99 Sb., nelze považovat za vadný. Tato vyhláška byla vydána na základě zákonného zmocnění obsaženého v § 21 odst. 4 zák. č. 289/95 Sb. a v souladu s tímto zmocněním pouze (aniž by sama v rozporu se zákonem ukládala povinnosti) upravuje způsob výpočtu výše újmy nebo škody způsobené na lesních. Existence této vyhlášky tedy nic nemění na tom, že odpovědnost provozovatele za danou škodu je odpovědností za škodu z provozní činnosti ve smyslu § 420a obč. zák., vyhláška upravuje pouze způsob určení výše škody a lze ji aplikovat i v případě škody z provozní činnosti, byť nebyla vydána k provedení ustanovení § 420a obč. zák. (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu sp.zn. 25 Cdo 769/2006 nebo 32 Cdo 1808/2010). Pokud jde o škody z mimořádných opatření včetně nákladů nutných ke zjištění výše škody, tyto náklady jsou podrobně specifikovány v odůvodnění napadeného rozsudku na straně 7 až 9, byly doloženy příslušnými fakturami ze strany dodavatelů prací ve prospěch žalobce, v průběhu řízení nebyly žalovanými nijak zpochybňovány s výjimkou obecného konstatování zástupce žalovaného ad 2) v rámci závěrečného návrhu při jednání před soudem I. stupně konaném dne 7. 10. 2013, že faktura není důkazem o ničem. Žalovaní tedy nijak konkrétně nezpochybnili, že žalobce tyto výdaje skutečně vynaložil v souvislosti s mimořádnými opatřeními v konkrétních lesních správách a na prostředky nutné ke zjištění výše škody, náklady, které se neupínají ke konkrétním lesům, byly rozděleny mezi všechny lesní správy v poměru odpovídajícím podílu každé lesní správy na celkové výši ostatních škod.

Celková výše škody vzniklé v rozhodném období v důsledku imisí na lesích obhospodařovaných žalobcem tedy byla stanovena na základě relevantních a ověřených

vstupních dat postupem podle vyhlášky č. 55/99 Sb., správnost tohoto postupu byla stvrzena znaleckým posudkem Výzkumného ústavu ve spojení s posudkem RNDr. Hadaše, k námitce žalovaných, že na konci devadesátých let minulého století došlo k odsíření znečišťujících zdrojů, je třeba poukázat na výpověď zástupce Výzkumného ústavu Ing. N. před soudem I. stupně, že i v dnešní době je stav půdy ovlivněn účinky zátěže SO₂ a NO_x z minulého období, kdy byly emise řádově vyšší, což se projevuje tak, že v dnešní době stačí menší množství znečišťujících látek k tomu, aby se stav porostů dále zhoršil, v řízení přitom bylo prokázáno, a není o tom ani sporu, že i v roce 2002 zdroje provozované žalovaným ad 1) škodlivé látky do ovzduší vypouštěly, byť ve snížené míře.

Přesnou výši škody způsobené v rozhodném období imisemi na lesních porostech lze zjistit jen s nepoměrnými obtížemi, resp. ji nelze zjistit vůbec, jde tak o typický případ, kdy je na místě postup podle § 136 o. s. ř., tedy určení výše škody podle úvahy soudu. V této souvislosti je třeba poukázat na již ustálenou judikaturu, dle níž metoda opírající se o rozptylovou studii a tzv. Gaussův matematický model výpočtu škody je standardním řešením, rozsah škod se určuje za období jednoho kalendářního roku za použití vyhlášky č. 55/99 Sb., způsob zjištění výše škody na lesních porostech založený na rozptylových studiích RNDr. Hadaše je způsobem dosud nejpřesnějším (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu sp.zn. 32 Cdo 1808/2010). Tímto způsobem soud I. stupně postupoval, vycházel z posudku RNDr. Hadaše ve spojení se znaleckým posudkem Výzkumného ústavu a výpovědí zástupce tohoto ústavu před soudem, který potvrdil, že není známá existence přesnějšího modelového výpočtu, při své úvaze soud I. stupně zohlednil rovněž výsledky řízení vedeného u Obvodního soudu pro Prahu I pod. sp.zn. 27 C 6/2009, kde šlo o obdobný nárok za rok 1998 a kde byly závěry RNDr. Hadaše korigovány ve smyslu znaleckého posudku znalce Ing. Alexandra, tuto korekci pak soud I. stupně zohlednil ve prospěch žalovaných. Soud I. stupně rovněž poukázal na skutečnost, že metoda používaná RNDr. Hadašem je v odborných kruzích kritizována, zabýval se otázkou možného ustanovení dalšího znalce a přesvědčivým způsobem vysvětlil, z jakého důvodu takový postup nezvolil, s jeho závěry k této otázce vyjádřenými na straně 13 napadeného rozsudku se odvolací soud zcela ztotožňuje a postup soudu I. stupně neshledává nijak rozporným s ustanovením § 127 či § 132 o. s. ř. Výzkumný ústav ve svém znaleckém posudku uvedl, že podíl žalovaných na celkově vyčíslené imisní škodě byl vypočten na základě rozptylové studie RNDr. Hadašem pro konkrétní zdroje emisí, které při své činnosti provozovala žalovaná strana, a postup RNDr. Hadaše stvrdil jako správný. Žalovaní v odvoláních opakují a podrobněji rozvádějí své výhrady k erudici a odbornému postupu RNDr. Hadaše, poukazují na nepřesnosti jím přijatých závěrů, které dle jejich přesvědčení činí jeho posudek nepoužitelným, v této souvislosti je však třeba znovu zdůraznit, že v této věci nejde o přesné vyčíslení vzniklé škody a její přesné rozdělení mezi jednotlivé emitenty, ale o určení výše škody úvahou soudu, tato úvaha vychází ze skutečností, které umožňují založit ji na určitém kvantitativním posouzení základních souvislostí, k čemuž v daném případě došlo, když soud I. stupně vycházel z relevantních vstupních dat o výši škody, z posudku znalce RNDr. Hadaše stvrzeného znaleckým posudkem Výzkumného ústavu a výši nároku korigoval rovněž s ohledem na výsledek již pravomocně skončeného řízení v obdobné věci. Žalovaným samozřejmě lze přisvědčit v tom, že při použití jiné metody by výsledek nebyl shodný, opět by se však jednalo o nikoli přesně vyčíslenou škodu, ale o odborný odhad, který by byl zpochybnitelný za použití zcela stejné argumentace, jakou používají žalovaní ve svých odvoláních. Sami žalovaní ani nepřicházejí s konkrétním řešením dané otázky, soustřeďují se pouze na zpochybňování závěrů RNDr. Hadaše poukazem na odlišné názory jiných odborníků, výhrady tohoto druhu by však bylo možné vznášet donekonečna (stěžlí lze předpokládat, že na řešení takto složité problematiky by kdykoli v budoucnu panovala ve veškerých odborných kruzích jednoznačná shoda), což by mělo za následek, že by soud o žalobě obdobného typu

nemohl nikdy konkrétním způsobem rozhodnout. Odvolací soud tedy znovu zdůrazňuje, že soud I. stupně při své úvaze o určení výše škody vycházel z řádně zjištěných skutečností, na jejichž základě lze výši škody určit, metoda používaná RNDr. Hadašem je standardně akceptována výše zmíněnou judikaturou Nejvyššího soudu, závěr, že dosud neexistuje přesnější modelový výpočet, nebyl v průběhu řízení žalovanými relevantně vyvrácen. Skutečnost, že (jak bylo žalovanými doplněno v rámci přednesů při jednání před odvolacím soudem) první žalovaný v mezidobí podal na RNDr. Hadaše trestní oznámení v souvislosti s jím vypracovávanými znaleckými posudky a rovněž podnět k řízení u Krajského soudu v Brně na zahájení správního řízení, na těchto závěrech nic nemění, neboť takto iniciovaná řízení nedospěla do stadia, kdy by bylo možno na jakákoli pochybení v postupech RNDr. Hadaše důvodně usuzovat. Poukaz žalovaných na náleží Ústavního soudu sp.zn. I. ÚS 49/06 rovněž není přílehlavý, neboť v této věci nešlo o to, že by soudy „slepě důvěřovaly závěrům znalce“, uvedený náleží navíc dopadá do poměrů trestního řízení ve vztahu k aplikaci zásady in dubio pro reo, v této věci však (jak bylo výše opakovaně zdůrazněno) nejde o jednoznačný závěr o výši vzniklé škody, ale o posouzení relevantních skutečností, na jejichž základě lze dospět k úvaze soudu o výši škody podle § 136 o. s. ř.

S ohledem na vše shora uvedené lze uzavřít, že soud I. stupně správně zjistil skutkový stav věci, na podkladě těchto skutkových zjištění řádně odůvodnil svou úvahu o výši vzniklé škody, po právní stránce správně věc posoudil, když uzavřel, že za tuto škodu odpovídají žalovaní (resp. první žalovaný a ostatní žalovaní jako jeho částeční právní nástupci), a proto odvolací soud potvrdil napadený rozsudek ve vyhovujících výrocích napadených odvoláními žalovaných a ve výsledku sporu odpovídajících akcesorických výrocích o nákladech řízení podle § 219 o. s. ř. jako věcně správný.

Podle § 142 odst. 1 o. s. ř. ve spojení s § 224 odst. 1 o. s. ř. by právo na náhradu nákladů odvolacího řízení příslušelo v této fázi zcela procesně úspěšnému žalobci, ten však při jednání před odvolacím soudem výslovně uvedl, že náhradu nákladů odvolacího řízení nepožaduje.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí lze podat dovolání do dvou měsíců od jeho doručení k Nejvyššímu soudu ČR prostřednictvím soudu prvního stupně, pokud napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak, přípustnost dovolání je oprávněn zkoumat jen dovolací soud.

V Praze dne 22. dubna 2015

Mgr. Lubor Veselý v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:
Jan Hlavatý